

VKH 6812 Brejning Golfbane

Foreløbig rapport vedrørende arkæologiske forundersøgelser i forbindelse med anlæggelsen af golfbane i Brejning.

Gauerslund sogn, Holmans Herred, Vejle Amt, stednr. 17.05.01

Fig 1: Skitse over golfbanen i Brejning.

Indholdsfortegnelse

Side 2	Forhistorien
Side 2	Undersøgelsesområde
Side 2	Data vedrørende undersøgelsen
Side 4	Konklusion

Forhistorie

I forbindelse med anlæggelsen af golfbane øst for Brejning anbefalede Vejle Museum en arkæologisk forundersøgelse af området. Denne anbefaling skyldes områdets topografi såvel som det faktum, at der i og omkring det berørte område tidligere er registreret forhistoriske fundlokaliteter.

Undersøgelsesområde

Golfbanen omfatter et areal på omkring 100 hektar. Den er beliggende i et let kuperet terræn mellem Brejning by og Skikballe-gård. I området direkte nord og nordøst for golfbanen falder terrænet relativt kraftig ned mod Vejle fjord. Sognebeskrivelserne beretter om forhistorisk aktivitet på stedet fra såvel sten- som jernalder, (se sb. 6 og 53 Gauerslund sogn).

Fig. 2 Søgegrøfter ved golfbanens kommende parkeringsplads.

Data vedrørende undersøgelsen

Forundersøgelsen blev foretaget i perioden 1. september til 21. november 2005. Undersøgelsen blev i perioden 1. til 14. september foretaget af arkæolog Aase Gydion Andersen for Vejle Museum, mens arkæolog Bjørnar Måge stod for forundersøgelsen i perioden fra 15. september til 21. november. I alt blev der benyttet 283,5 mandetimer til selve prøvegravningen. Undersøgelsen blev foretaget med en bæltekørende gravemaskine med 2 meter bred skovl. Maskinen og dens fører var fra entreprenørfirmaet M.J. Eriksson a/s.

Efter aftale med bygherre Vejle Fjord golfklub blev der alene prøvegravet på de arealer, der blev direkte berørt af anlægsarbejdet i forbindelse med anlæggelsen af golfbanen - det være sig teesteder, greens, søer samt områder, der skulle terrænreguleres.

Efter aftale med bygherre blev de berørte områder undersøgt ved anlæggelse af søgegrøfter med indbyrdes afstand af 10. Efter aftale med entreprenør M.J. Eriksson blev der prøvegravet i en afstand af 30 m fra centrum af greens og 15 m fra centrum af teesteder.

Der blev ved prøvegravningen anlagt 329 søgegrøfter med en samlet længde på omkring 13,8 km. Grøfterne, der fortrinsvis er udlagt i nord- sydlig retning, blev efterfølgende indmålt af landmåler fra entreprenørfirmaet M.J. Eriksson. Søgegrøfter med mange anlægsspor er endvidere plantegnet i målestok 1: 200 af undertegnede. Endvidere er der lavet en række profiltegninger af såvel stolpehuller som gruber fra forskellige lokaliteter.

Ved prøvegravningen fremkom i alt 343 anlægsspor i form af gruber, stolpehuller og fyldskifter. 182 af de udgravede grøfter indeholdt spor efter forhistorisk aktivitet, mens de resterende 147 grøfter var fundtomme. Ved prøvegravningen fremkom 160 forskellige fund i form af skår, flinteafslag og redskaber.

Områder der krævede en egentlig arkæologisk udgravning

Efter prøvegravning af de aktuelle teesteder, greens og søer fremkom på fire lokaliteter aktivitetsspor, der krævede en egentlig arkæologisk udgravning.

Lokalitet 1, VKH 6816 Skikballegård

Området beliggende sydøst for Skikballegård omkring dame- og herretee 27 og 26 samt området ved det gennemgående dræn. Arealet, der måler omkring 240 x 150 m er kendetegnet af et udbredt kulturlag, samt ved mange anlægsspor i form af gruber, stolpehuller og hegnsgrøfter. Såvel kulturlag som de øvrige anlægsspor er spækket med fund iform af lerkarsskår og knogler. Området er ved hjælp af keramikken dateret til århundrederne omkring Kristus fødsel.

Lokalitet 2, VKH 6835 Gauerslund skov 3

Er beliggende ved damete 16 og er kendetegnet af en række gruber og fyldskifter samt kraftige stolpehuller sandsynligvis tagbærende stolper fra et treskibet hus. Der er ikke fundet noget daterende materiale fra denne lokalitet.

Lokalitet 3, VKH 6836 Brejning Øst

Er kendetegnet af en række gruber/fyldskifter samt enkelte stolpehuller omkring herre tee 16, dame- og herretee 12, samt green 13 og landingspunkt 13. Endvidere findes på denne lokalitet en række stolpehuller fra et hus samt en række gruber beliggende på bakkeknolden, hvor Green 12 skal anlægges. Anlægssporene fra plads 3 er hovedsagelig dateret til den mellemneolitiske Tragtbægerkultur, (omkring 3000 f.kr.). lokalitet 3 ligger umiddelbart op til en lignende lokalitet, der blev udgravet i 1985 i forbindelse med nedlæggelse af vandledninger.

Lokalitet 4, VKH 6833 Gauerslund Skov 1

Pågældende lokalitet består af et omkring 50 x 30 m stort aktivitetsområde med en række gruber og fyldskifter beliggende ved den kommende parkeringsplads. Gruberne synes ud fra det foreløbige fundmateriale at høre hjemme i ældre bronzealder.

Områder med anlægsspor, der blev færdigundersøgt i løbet af prøvegravningen.

Flere af de ved prøvegravningen afdækkede anlæg undersøgtes til bunds – heriblandt mange af de talrige gruber.

Ved damete 15 afdækkedes eksempelvis en ca. 3 x 3,5 m stor og meget fundrig affaldsgrube fra århundrederne omkring Kristi fødsel. I gruben lå keramikken placeret lagvis i egentlige skårlag. Ved herrete 4 fremkom en fundrig grube fra yngre bronzealder, mens en anden fundrig grube ved damete 5 dateres til førromersk jernalder.

Af mere komplekse anlæg fremkom i grøft 198 et lille treskibet hus på 11 x 4,5 m. Huset, der er dateret til bronzealder, blev afdækket lige der, hvor Vejle Fjord golfklubs klubhus skal ligge. Huset, der bestod af fire par tagbærende stolper, var tillige omgivet af et par samtidige affaldsgruber. Ved den nærliggende lavning, hvor den nye sø nu er under anlæggelse, fremkom et udsmidsslag bestående af ildskørnede sten og trækul samt rester af en eller flere brønde. Brøndene og udsmidslaget er formodentlig samtidig med det ovenfor beskrevne hus.

På den planlagte tre-huls børnebane fremkom en lang række stolpehuller samt enkelte fundrige gruber. Ud fra de i søgegrøfterne fremkomne anlægsspor kunne der udskilles tre måske fire forskellige huse på lokaliteten. Fund fra lokalitetens gruber daterer denne lokalitet til ældre romersk jernalder, 0 til 200 e. kr. En nærmere undersøgelse af pågældende lokalitet er ikke aktuel, eftersom banen ikke længere skal anlægges, så den truer fortidsminderne.

Konklusion

Området, der blev berørt af anlægsarbejderne i forbindelse med anlæggelsen af golfbanen, var relativt rigt på fortidsminder. Fortidsminderne var fra forskellige perioder spændende fra yngre stenalder til romersk jernalder. En lang række af lokaliteterne var af en sådan art, at en egentlig arkæologisk udgravning ikke var nødvendig, mens andre frembød signifikante anlægsspor. De bevarede kulturlag fra lokaliteten ved Skikballegård vil for eksempel være af stor arkæologisk interesse, da bevaringsforhold for knogler og andet organisk materiale synes gode her.

Det vil videre være af stor interesse at afdække et større område ved den lokaliserede boplads fra tragtbægerkulturen og om muligt - finde rester af eventuelle huse.

Vejle Museum 24.11.2005
Arkæolog Bjørnar Måge